

השיר והשבח לחי עולמים, על שבשנה העל"ט חנן הקב"ה אותנו דעת לחדש חידושי תורה ומה גם להפיצם בישראל, ותפלה על להבא לשנה החדשה שנת תשפ"ו, שנזכה עוד להמשיך לחדש חידושי תורה ולפרסמם, ודורשי רשומות אמרו תשפ"ו נוטריקון ת'זכנו ש'נחדש פ'לפולים ו'חידושים, אמן כן יהי רצון.

בראשית ידע שתמיד עומד בעבודת ה' בראשית

יש לדרוש סמיכות סוף התורה למחילתו ולכל היד החזקה ולכל המורה הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, בראשית, דמסכת מנחות (דף ל). אמרו חז"ל לעיני כל ישראל באמצע השיטה, וזיאר במגלה עמוקות (אופן ט') להורות שמעולם לא בא למחילת וסופה של התורה רק עומד באמצע.

ובספר דברי ישראל כתב, שסוף התורה הוא אות ל' במחילת ישראל, והמחילת התורה הוא באות ב' בראשית והם תיבת ל"ב, ע"ש הכתוב ביחזקאל (ל"ו כ"ו) ונתתי לכם לב חדש, כמו"ש רש"י (יתרו י"ט א') עה"פ ציוס הזה באו מדבר סיני, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו, כלומר שהיום מתחיל לעסוק בתורה ומצוות, וזה שכתב רש"י בראשית בשביל התורה ובשביל ישראל שנקראו ראשית, בשביל המדה זו שבישראל שהם צעירי עולם תמיד בראשית והמחילת חכמת התורה עכ"ד.

ובכן נעון סוף התורה למחילתו, לעיני כל ישראל באמצע שיטה להורות שמעולם לא בא למחילת וסוף התורה, ולא זו בלבד, אלא בראשית, שידע שתמיד עומד בראשית ובמחילת התורה, דבכל יום יהיו צעירי כחדשים.

ובנצ"ע גביאל להכנסת ס"ת (פי"ב אות ג') הביא מתורת העולה לרמ"א שלפיכך מסיימין באמצע השיטה, כי וזאת הצרכה הוא קיום תורה שכתב, ואח"כ מתחיל התורה שבע"פ אשר אין לה אורך ורוחב ומדה.

ובבעל הטורים כתב שלכן מתחיל התורה באות ב' רומז על שם שמי תורות, תורה שכתב ותורה שבעל פה, ולפי"ז יש לנעון סוף התורה למחילתה, לעיני כל ישראל באמצע שיטה, דיש עוד תורה שבע"פ, ולכן מתחיל התורה בראשית ב' רומז לב' תורות תורה שכתב ותורה שבע"פ.

רש"י היה מיוצאי חלציו של יצחק אבינו

ולכן התחיל פירושיו על התורה במימרא מר' יצחק

בראשית צרא אלהים את השמים ואת הארץ, וכ' רש"י א"ר יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, וכתב החיד"א בשם הגדולים (מערכת ש' אות ל"ה) שאצ"ו של רש"י ר' יצחק אמר לו מימרא זו שמקורו הוא בזהר הקדוש פ' בא (דף ל"ט: וז"ל א"ר יצחק לא היה צריך למכתב אורייתא אלא מהחדש הזה ולכן התחיל בזה המאמר.

וכתב עוד החיד"א, ש"א שאצ"ו ר' יצחק ל"ה צר אוריין, ולכן כיצדו במימרא שזכר שמו יצחק, ואין זה נכון, דמסכת ע"ז (דף ע"ה). הביא רש"י פירוש בשם אצ"ו, וז"ל לשון אצ"ו מורי מנוחתו כבוד והוא נראה צעיר, הרי שהיה צר אוריין.

ר"ל עוד בזה שהתחיל פירושו באמר ר' יצחק, דבספר מגן אברהם (בא) כתב בשם אצ"ו, שצביל רש"י הקדוש היה בריאת העולם וישראל והתורה הקדושה, כמו שדרשו חז"ל ברבה (פ"א א') בראשית צביל ישראל וצביל התורה שנקראו ראשית, ובראשית"ת נוטריקון צ'צביל ר' ש'למה יצחק שצבילו היה בריאת העולם עכ"ל.

ובספר עטרת זקנים להרה"ק ר' יחיאל מיכל בן הרה"ק רבי משה מסאמבור זי"ע (חיי שרה) כתב בשם אצ"ו שקיבל איש מפי איש, שאברהם אבינו לא רצה להוריד את יצחק מעקידה עד שהקצ"ה הצטיחו שמיצחק יבא רש"י, ואמר רמז על זה שלכן צריך הקצ"ה לאברהם וירש זרעך את שער אויציו, שכן ויר"ש הוא אותיות ורש"י עכ"ד.

והיות שרש"י הוא מיוצאי חלציו של יצחק אבינו, אולי לזה התחיל רש"י את פירושיו על התורה במימרא מרבי יצחק רומז ליצחק אבינו שממנו יבא רש"י.

ובאמרי נועם לערב יוכ"פ (אות י"ב) הביא מתיקונים בראשית"ת יצחק ב"ר א"א תי"ש ודא הוא חילו של יצחק, ולדרכיו הרי הוא כמבואר, דאחר שא"א ראה התיש הקריבו תחת יצחק ויצחק נשאר בחיים, שפיר נמצא א"א שמיצחק יבא רש"י ולכן התחיל פירושיו במימרא דרבי יצחק.

ובפרשת צחקותי (כ"ו מ"ב) כתב ואף את צריתי יצחק, הנה ס"ת א"ת צריתי יצחק עולה תק"י כמנין רש"י, הרי נרמז כאן שרש"י הוא מיוצאי חלציו של יעקב

לבנ"ה ר"ת בתולה נישאת ליום הרביעי

ויאמר הויה אלהים לא טוב היות האדם לבדו (ב' י"ח) בספר אור המאיר כתב, שח' תיבות ויאמר הויה אלהים ל"א טו"ב היו"ת האד"ס לבד"ו, עולין מתק"ל שהוא מספר שנותיו של אדם הראשון, וזא לרמז למ"ש שלמה המלך בקהלת (י"א ו') בצקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך, ודרשו חז"ל במסכת יצמות (דף ס"ב:) נשא אדם אשה צילדותו ישא אשה צוקנותו עכ"ד.

וי"ל עוד צוה, דצילקוט שמעוני עה"פ זה ספר תולדות איתא, הקצ"ה העציר לאדם כל הדורות, הראהו דוד חיים חקוקין לו ג' שעות, אמר לפניו רבש"ע לא תהא תקנה לזה, אמר כך עלתה במחשבה לפני, א"ל כמה שני חיי, א"ל אלף שנים, א"ל יש מתנה ברקיע, א"ל הן, א"ל ע' שנים משנותי יהיו למזל זה עכ"ל.

והנה דוד נמשל ללזנה, כמו"ש במסכת ראש השנה (דף כ"ה). אמר ליה רבי לרבי חייא, זיל לעין טב וקדשיה לירחא ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל חי וקים, וכתב רש"י דוד מלך ישראל נמשל ללזנה, שנאמר זו (תהלים פ"ט ל"ז) כסאו כשמש נגדי כירח יכון עולם, ודורשי רשומות נתנו סימן בתיבת לזנה שהוא ר"ת צ"חולה נ"ישאת ל"יום ה'רביעי כמו"ש ברש"י מסכת כחובות,

והשתא יובן שתיבות ויאמר הוי"ה אלהי"ם ל"א טו"צ הוי"ת האד"ם לצד"ו, עולין מתק"ל שהוא מספר שנותיו של אדם הראשון, דאדה"ר נתן לדוד המלך שבעים שנה, ודוד המלך נמשל ללזנה שהוא ר"ת צחולה נ"ישאת ליום הרביעי, דלא טוב היות האדם לצדו.

מציר של הפתח מתעוררים שכ"א יכול לשוב בתשובה

הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רוצץ (ד' ז') וכתב רש"י לפתח חטאת רוצץ - לפתח קצרץ חטאתך שמור.

וי"ל כוונה אחרת למה לפתח חטאת רוצץ, דבמדרש רבה (שה"ש ה' ג') איתא, אמר הקצ"ה לישראל בני פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכנסות בו, והכוונה עפ"י"ש במשלי (כ"ו י"ד) הדלת תסוב על צירה ועל על מטתו, וכתב החיד"א בחומת אנוך, אפשר לרמוז כי תיבת צירה הוא אותיות היצר עכ"ד.

והענין יתבאר כי ע"י הדלת שתסוב על צירה ינצל את יצרו, דצבן יהודע (כתובות דף י"ז): ציאר אומרם האוכל תמרא בטר נהמא, טוב כי עברא לדשא, וכתב רש"י מחזיקות את הגוף בצריח את הדלת, וציאר דיש דלתות גבוהים ורמים מאד שא"ל להזיז ממקומם צידים מחמת כובדם, אבל אם שמים צריח צדה גם ילד קטן פותחה ונועלה ציד אחד, וז"ש תמרי מחזיקין ומתקנין את הגוף, כמו הצריח שמחזיק ומתקן את הפתיחה שסותמין אותה דלת אף שהם כבדים מאד עכ"ד.

והנה הרואה לשוב בתשובה צא היצה"ר ואומר ראה כמה עצירות גדולות עשית, והתשובה עליהם הוא כבד מאד שא"ל לשוב עליהם, ע"ז יאמר להטנן צא ואראה לך דלת כבד מאד שצידים א"ל להזיזה ממקומה, אבל אם נותן בהם צריח קטן פותחה ונועלה ציד אחד, כן תשובה כמחט הוא כמו הצריח דלת כבדה שנועלה ופותחה מחמת צריח קטן.

וד"ש הדלת תסוב על צירה ועל על מטתו, מי שרואה לשוב יתבונן בהדלת שתסוב על צירה אף שהוא כבד מאד, אבל מחמת ציר קטנה פותחה צניקל, אבל העל על מטתו אינו מתבונן על ציר של הדלת שע"י פותחה ונועלה, רק רואה כובדה לצד.

וד"ש הקצ"ה לקין הלוא אם תיטיב שאת, ואם לא תיטיב לפתח חטאת רוצץ, מדע שאם לא תשוב על חטאתך באומרך שקשה מאד לשוב, לפתח חטאת רוצץ, דמן הפתח תראה שמה שכבד הפתח לטלטלה, אבל ע"י צריח קטנה פותחה ונועלה צניקל, כן הוא בתשובה פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים הרבה.

הקב"ה נתן לקין אות השבת שלא יכו אותו

וישם ה' לקין אות לצלתי הכות אותו כל מולאו (ד' ט"ו) וכתב צילקוט ראובני (מערכת שבת) אות שבת מסר לו, ומקורו בתנחומא (פרק י') וכתב בחמרא טבא דחכו"ל אמרו במסכת שבת (דף י'): אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, מתנה טובה יש לי בצית גנוי ושבת שמה ואני מצקש ליתנה לישראל לך והודיעם, וזה רמז בקרא ויש"ם הוי"ה לקין אות סופי תיבות מתנה, ואתון הנשאים מספרם צב"ת גנו"י ע"כ.

ובע"ה יתבאר איך נשמר קין ע"י השבת לצלתי הכות אותו כל מולאו, דבספר משמרת אלעזר (שערי ציון אות צ"ז) איתא שסגולת יראת ה' הוא, שהקצ"ה לוקח אותו היראה ומטילו על שונאיו שיראו מפניו, וז"ש (סוף עקב) פחדכם ומוראכם יתן ה"א על פני כל הארץ, פחדכם ומוראכם שיש לכם מהו"ה, יתן ה' על פני כל הארץ שיראו מכם.

ובספה"ק מאור עינים (לקוטים בהלותך) ציאר מ"ש רז"ל במסכת שבת (דף י'): לדעת כי אני ה' מקדישכם, אמר הקצ"ה למשה מתנה טובה יש לי בצית גנוי ושבת שמה וכו' מהו צבית גנוי, אך מפני שהיראה נקרא אולרו דכתיב בישעיה (ל"ג ו') יראת ה' היא אולרו, ובמסכת ברכות (דף ל"ג): אמרו אין לו להקצ"ה צעולמו אלא אולר של יראת שמים בלבד, והיראה מתגלה על ידי שבת, נמצא על ידי השבת ישיג יראה שהוא דבר הגנוי באורותיו עכ"ד.

ולכן נתן הקצ"ה לקין אות השבת, דאולר יר"ש טמונה באולר השבת, ומי שיש לו יר"ש הקצ"ה נותן אותו היראה על אחרים שיהיו יראים ממנו, וממילא יראו מלהכות אותו.

yonafriedman@thejnet.com